

ฎีกาที่ 6555/2567: มติเรียกประชุมวิสามัญต้องมีการประชุมคณะกรรมการก่อน: ส่งหนังสือโหวตทางจดหมายไม่เพียงพอ

โดย เอกสยาม ชัยศรี ที่ปรึกษากฎหมาย
บริษัท เอกสยาม แอนด์ पार्टเนอร์ส จำกัด

เนื้อหานี้เป็นข้อมูลกฎหมายทั่วไป ไม่ใช่ความเห็นทางกฎหมายเฉพาะ กรณี การพิจารณา แต่ละ เรื่อง ต้องอาศัย
ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานของเรื่องนั้น ฉบับออนไลน์ที่ปรับปรุงล่าสุดอยู่ที่ [https://
eksiamcorporatelaw.com/articles/extraordinary-meeting-board-resolution.html](https://eksiamcorporatelaw.com/articles/extraordinary-meeting-board-resolution.html)

กฎหมายที่ใช้อ้างอิงในบทความนี้

- ป.พ.พ. มาตรา 1172 วรรคหนึ่ง: อำนาจกรรมการในการเรียกประชุมวิสามัญผู้ถือหุ้น
- ป.พ.พ. มาตรา 1195: สิทธิของกรรมการหรือผู้ถือหุ้นในการร้องขอให้ศาลเพิกถอนมติที่ประชุมใหญ่
- ป.พ.พ. มาตรา 1160 และ 1161: องค์ประชุมกรรมการ และมติคณะกรรมการถือเอาเสียงข้างมาก
- ป.พ.พ. มาตรา 1162: การนัดเรียกประชุมคณะกรรมการ

คดีอ้างอิง: คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6555/2567 (ศาลฎีกาแผนกคดีพาณิชย์และเศรษฐกิจ คดีหมายเลขดำ พณ.
50/2566)

ภาพรวมคดีและข้อเท็จจริง

คดีนี้เป็นคดีสำคัญที่ ศาลฎีกา แผนก คดี พาณิชย์ และ เศรษฐกิจ วินิจฉัย ประเด็น "วิธีการ ลงมติ ของ คณะ
กรรมการ บริษัท เพื่อ เรียกประชุม วิสามัญ ผู้ถือหุ้น": โดยเฉพาะ คำถาม ที่ว่า กรรมการ สามารถ ลงมติ ผ่าน
หนังสือโต้ตอบโดยไม่ต้องนัดประชุมจริงๆ ได้หรือไม่

ข้อเท็จจริงสรุปได้ว่า บริษัท จ. มีกรรมการ 3 คน ถือหุ้นในสัดส่วน 25,000 หุ้น (ผู้ร้อง), 24,999 หุ้น (ผู้คัดค้านที่ 1) และ 1 หุ้น (ผู้คัดค้านที่ 2) รวม 50,000 หุ้น เมื่อผู้คัดค้านที่ 1 ต้องการเรียกประชุมวิสามัญเพื่อถอดถอนผู้ร้องออกจากการเป็นกรรมการ จึงใช้วิธีส่งหนังสือให้กรรมการแต่ละคนทำเครื่องหมาย "เห็นชอบ" หรือ "ไม่เห็นชอบ" แล้วส่งกลับมภายในวันที่กำหนด แทนที่จะนัดประชุมกรรมการจริงๆ

ลำดับเหตุการณ์สำคัญในคดี

วันที่	เหตุการณ์
--------	-----------

15 ม.ค. 2563	ผู้คัดค้านที่ 1 ส่งหนังสือให้กรรมการโหวตเห็นชอบ/ไม่เห็นชอบ กำหนดส่งกลับ 22 ม.ค.
--------------	---

22 ม.ค. 2563	กำหนดส่งคืนหนังสือโหวต: ผู้ร้องรับหนังสือแต่ไม่ตอบกลับ
--------------	--

23 ม.ค. 2563	ผู้คัดค้านทั้งสองสรุปผลว่า "มีมติเสียงข้างมาก 2/3" เรียกประชุมวิสามัญ
--------------	---

3 ก.พ. 2563	ส่งหนังสือเชิญประชุมวิสามัญ + ประกาศหนังสือพิมพ์
-------------	--

16 ก.พ. 2563	ประชุมวิสามัญผู้ถือหุ้น ครั้งที่ 1/2563: มีมติถอดถอนผู้ร้องออกจากการบริหาร
--------------	--

ประเด็นกฎหมายที่ศาลต้องวินิจฉัย

ประเด็นหลักในคดีนี้คือ มติของ คณะกรรมการที่ "ลงมติ" ผ่านการส่งหนังสือตอบกลับ: โดยไม่มีการนัดประชุมและปรึกษาหารือร่วมกัน: ถือเป็นมติที่ชอบด้วย ป.พ.พ. มาตรา 1172 วรรคหนึ่ง หรือไม่

บทบัญญัติที่เป็นหัวใจของคดีคือมาตรา 1172 วรรคหนึ่ง ซึ่งกำหนดว่า

"กรรมการจะเรียกประชุมวิสามัญเมื่อใดก็ได้ที่สุดแต่จะเห็นสมควร"

: ป.พ.พ. มาตรา 1172 วรรคหนึ่ง

คำว่า "กรรมการ" ในมาตรานี้ศาลวินิจฉัยว่าหมายถึง คณะกรรมการ ไม่ใช่กรรมการคนใดคนหนึ่ง และการที่ คณะกรรมการ จะ เรียก ประชุม วิสามัญ ได้ นั้น ต้อง ผ่าน กระบวนการ 2 ขั้นตอน คือ (1) นัด ประชุม คณะ กรรมการก่อน และ (2) ลงมติด้วยเสียงข้างมากตามมาตรา 1161

เหตุผลของศาลฎีกา: ทำไม่การส่งหนังสือโหวตจึงไม่เพียงพอ

ศาลฎีกาอธิบายหลักการไว้อย่างชัดเจนว่า แม้กฎหมายและข้อบังคับของบริษัทไม่ได้กำหนด รูปแบบ ของ การประชุมคณะกรรมการไว้ แต่ความหมายของคำว่า "การประชุม" ย่อมนำมาซึ่งข้อสรุปว่า

หลักสำคัญจากคำพิพากษา:

"เป็นกรณีที่กรรมการของบริษัทต้องร่วมกันในการปรึกษาหารือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเกี่ยวกับเรื่องที่จะประชุมก่อนลงมติว่าจะเรียกประชุมวิสามัญผู้ถือหุ้นหรือไม่"

ดังนั้น กระบวนการที่ผู้คัดค้านที่ 1 ใช้: คือส่งหนังสือให้กรรมการแต่ละคนทำเครื่องหมายเห็นชอบ/ไม่เห็นชอบแล้วส่งกลับ: ขาดองค์ประกอบสำคัญสองประการ ได้แก่

ประการแรก ไม่มีการ **นัดเรียกประชุมคณะกรรมการ** เพื่อลงมติโดยเฉพาะสำหรับเรื่องนี้ เพราะหนังสือดังกล่าวเพียงแต่ขอให้กรรมการแต่ละคน "โหวต" เป็นรายบุคคลและส่งกลับ ไม่ใช้การนัดมาพบกันหรือพูดคุยกัน ประการที่สอง ไม่มีการ **ปรึกษาหารือ และ แลกเปลี่ยน ความเห็น** ซึ่งเป็นสาระสำคัญ ของ การประชุม เพราะการ "ประชุม" ในความหมายของกฎหมายต้องให้กรรมการมีโอกาสรับรู้ข้อมูล ชักถาม และได้แย้งกัน ก่อนลงมติ

ข้อต่อสู้ของผู้คัดค้าน และที่ศาลไม่รับฟัง

ผู้คัดค้านทั้งสองอ้างว่า วันที่ 23 มกราคม 2563 เป็น "วันนัดประชุมประจำเดือน" ที่บริษัทกำหนดไว้ว่าจะประชุม ทุก วันที่ 23 ของ เดือน เริ่ม ตั้งแต่ เดือน พฤศจิกายน 2562 ดังนั้น จึง ถือว่า ได้ มีการประชุม คณะ กรรมการโดยชอบแล้ว

ศาลฎีกาไม่รับฟังข้อต่อสู้ด้วยเหตุผลสองข้อ คือ หนึ่ง ประกาศนัดประชุมทุกวันที่ 23 เป็นเพียง *ประมาณ การ* เพราะยังอาจมีการเลื่อนหรืองดได้ และสอง การประชุมประจำเดือนเป็นการประชุมเพื่อ *บริหารงาน* ทั่วไป ของบริษัท ไม่อาจหมายความว่ารวมถึงการประชุมเพื่อมีมติเรียกประชุมวิสามัญผู้ถือหุ้น ตามมาตรา 1172 วรรคหนึ่ง

ผลของคดีและผลทางกฎหมายที่ตามมา

เมื่อมติคณะกรรมการที่ให้เรียกประชุมวิสามัญ ครั้งที่ 1/2563 ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าย่อมทำให้การนัดเรียกประชุมวิสามัญผู้ถือหุ้น ตลอดจนการประชุมและการลงมติที่ดำเนินการต่อเนื่องมาไม่ชอบด้วยเช่นกัน ดังนี้

ขั้นตอน	ผลทางกฎหมาย
มติคณะกรรมการให้เรียกประชุมวิสามัญ (23 ม.ค. 63)	ไม่ชอบ
การนัดเรียกประชุมวิสามัญ ครั้งที่ 1/2563	ไม่ชอบ
การประชุมวิสามัญผู้ถือหุ้น (16 ก.พ. 63)	ถูกเพิกถอน
มติถอดถอนผู้ร้องออกจากกรรมการ	ถูกเพิกถอน

ศาลอุทธรณ์ ภาค 1 พิพากษา กลับให้ เพิกถอน การประชุม วิสามัญ ดังกล่าว และ ศาลฎีกา เห็นพ้อง กับ คำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ภาค 1 จึงพิพากษายืน ฎีกาของผู้คัดค้านทั้งสองฟังไม่ขึ้น

บทเรียนสำหรับกรรมการและผู้ถือหุ้นในทางปฏิบัติ

คำพิพากษานี้ให้บทเรียนที่ชัดเจนสำหรับการบริหารบริษัทจำกัด โดยเฉพาะในกรณีที่ผู้ถือหุ้นมีความขัดแย้งกัน การดำเนินขั้นตอนให้ถูกต้องตามกฎหมายจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง

ขั้นตอนก่อนเรียกประชุมวิสามัญผู้ถือหุ้น

- นัดประชุมคณะกรรมการโดยเฉพาะสำหรับวาระนี้ ระบุวาระให้ชัดเจนในหนังสือนัดประชุม
- ให้กรรมการทุกคนมีโอกาสร่วมปรึกษาหารือและแลกเปลี่ยนความเห็นก่อนลงมติ ไม่ใช่โหวตแบบ "polling" ทางเอกสาร
- บันทึกรายงานการประชุมคณะกรรมการให้ครบถ้วน ระบุผู้เข้าร่วม วาระ การอภิปราย และผลการลงมติ
- มติต้องได้เสียงข้างมากของกรรมการที่เข้าประชุม ตามมาตรา 1161
- ตรวจสอบข้อบังคับของบริษัทว่ากำหนดขั้นตอนพิเศษใดๆ ไว้เพิ่มเติมหรือไม่

กรณีกรรมการฝ่ายหนึ่งไม่ยอมเข้าร่วมประชุม

ปัญหาในคดีนี้เกิดขึ้นเพราะผู้คัดค้านที่ 1 เลือกใช้หนังสือโหวตแทนการนัดประชุมจริงๆ ในทางกฎหมาย หากกรรมการฝ่ายหนึ่งได้รับหนังสือนัดประชุมโดยชอบแต่ *ไม่เข้าร่วมประชุม* กรรมการที่มาประชุมจะลงมติได้เมื่อจำนวนผู้เข้าประชุมครบองค์ประชุม องค์ประชุมกรรมการเป็นไปตามข้อบังคับของบริษัทหรือที่คณะกรรมการกำหนดไว้ตามมาตรา 1158 และมาตรา 1160 หากไม่ได้กำหนดไว้และบริษัทมีกรรมการเกินกว่าสามคน ต้องมีกรรมการเข้าประชุมสามคนจึงเป็นองค์ประชุม ส่วนบริษัทที่มีกรรมการไม่เกินสามคน เช่น บริษัทในคดีนี้ มาตรา 1160 ไม่ได้กำหนดจำนวนไว้ จึงควรตรวจสอบข้อบังคับเรื่ององค์ประชุมก่อนนัดประชุมเมื่อครบองค์ประชุมแล้ว มติถือเสียงข้างมากตามมาตรา 1161 และที่สำคัญ ต้องเป็นการ "ประชุม" จริงๆ ไม่ใช่การโหวตทางจดหมาย

สิทธิผู้ถือหุ้นในการร้องขอเพิกถอนมติ: มาตรา 1195

ในคดีนี้ผู้ร้องใช้สิทธิตาม ป.พ.พ. มาตรา 1195 ยื่นคำร้องขอให้ศาลเพิกถอนมติที่ประชุม ซึ่งบัญญัติว่า "การประชุมใหญ่นั้น ถ้าได้นัดเรียกหรือได้ประชุมกัน หรือได้ลงมติฝ่าฝืนบทบัญญัติในลักษณะนี้ก็ดี หรือฝ่าฝืนข้อบังคับของบริษัทก็ดี เมื่อกรรมการหรือผู้ถือหุ้นคนหนึ่งคนใดร้องขึ้นแล้ว ให้ศาลเพิกถอนมติของที่ประชุมใหญ่อันผิดระเบียบนั้นเสีย แต่ต้องร้องขอภายในกำหนดเดือนหนึ่งนับแต่วันลงมตินั้น" กำหนดเดือนหนึ่งจึงนับจากวันลงมติ ไม่ใช่วันที่ผู้ร้องทราบมติ

สิทธินี้สำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้ถือหุ้นที่ถูกเอาเปรียบหรือถูกดำเนินการโดยไม่ชอบ เพราะหากไม่ยื่นคำร้องภายในกำหนดเวลา มติที่ไม่ชอบอาจกลายเป็นผลผูกพันได้ตามกฎหมาย

เมื่อไรควรขอคำปรึกษาทางกฎหมาย

สถานการณ์ที่ควรขอคำปรึกษา

- ท่านได้รับหนังสือให้ลงมติเรียกประชุมวิสามัญผู้ถือหุ้นโดยไม่มีการนัดประชุมคณะกรรมการ
- มีการประชุมวิสามัญที่ท่านไม่ได้รับแจ้งหรือแจ้งไม่ถูกต้อง
- มีมติประชุมผู้ถือหุ้นที่อาจส่งผลกระทบต่อสิทธิของท่านในบริษัท
- ท่านต้องการเรียกประชุมวิสามัญเพื่อพิจารณาถอดถอนกรรมการ
- มีข้อพิพาทระหว่างผู้ถือหุ้นหรือกรรมการในบริษัทของท่าน

เอกสยาม ชัยศรี ที่ปรึกษากฎหมายด้านกฎหมายหุ้นส่วน บริษัท และธุรกิจ พร้อมให้คำปรึกษาทั้งในแง่การวางขั้นตอนที่ถูกต้องตามกฎหมายก่อนดำเนินการ และการปกป้องสิทธิของผู้ถือหุ้นเมื่อเกิดข้อพิพาท

สรุปสาระสำคัญจากฎีกาที่ 6555/2567

- คำว่า "กรรมการ" ใน ป.พ.พ. มาตรา 1172 วรรคหนึ่ง หมายถึง คณะกรรมการ ไม่ใช่กรรมการคนเดียว
- ก่อนเรียกประชุมวิสามัญ ต้องมีการ ประชุมคณะกรรมการ เพื่อปรึกษาหารือและลงมติก่อน
- การส่งหนังสือให้กรรมการโหวตรายบุคคลโดยไม่มีการประชุมจริง ไม่ถือเป็น การประชุม คณะกรรมการตามกฎหมาย
- มติคณะกรรมการที่ไม่ชอบทำให้การนัดเรียกประชุม การประชุมวิสามัญ และการลงมติที่ตามมาไม่ชอบด้วย
- กรรมการหรือผู้ถือหุ้นร้องขอให้ศาลเพิกถอนมติตาม ป.พ.พ. มาตรา 1195 ได้ภายในเดือนหนึ่งนับแต่วันลงมติ

